

Ferencz József püspök főtanácsot megnyitó beszéde.¹

Méltóságos és főtisztelendő egyházi Főtanács!

A folyó évben tartott zsinati főtanácsunk meghatározván, hogy a pénztárnoki állás betöltése végett még ez évben egyházi főtanácsi gyűlés tartassék, E. K. Tanácsunk azt a mai napra egybehívta. A midőn azért atyafiságos szeretettel üdvözölném az egyházi főtanács megjelent tagjait, mindenekelőtt mély hálával dobban meg szívem az isteni gondviselés iránt, hogy kegyelmesen elhárította fejünk felől azt a megmérhetetlen nagy veszedelmet, a mely urunk, királyunk aggasztó betegségével hazánkat és nemzetiünket fenyegette s visszaadta Ó Felségének erejét és egészségét, a miért a jogara alatt élő népek milliói imádkoztak. Istennek e jósága és kegyelme legyen és maradjon velünk!

A jelen főtanácsi gyűlésen a pénztárnok megválasztásán kívül csak a zsin. főtanácsról lemaradt néhány tárgy s a vallástanári minősítésre megállapítandó szabályzat levén elintézendő, ez utóbbit a zsin. főtanács határozata alapján az E. K. Tanács, hogy az ügy késedelmet ne szenvedjen, a jelen főtanácsi gyűlésre elkészítette, remélem, hogy ezekkel röviden végezhetünk.

Jelentéseinket a 3 hóval ezelőtt tartott zsinati főtanácsra megtevén, most újabb jelentéseket nem teszünk. Nem mulaszthatom el azonban tudomására hozni a mlgs. és főt. egyh. főtanácsnak, hogy gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő nagyméltósága folyó évi október 4.-éről 110.229. szám alatt arról értesítvén E. K. Tanácsunkat, hogy az 1848. évi XX. t.-cikk 3. §-a alapján az egyházak alapítványszerű segélyezésére vonatkozólag törvényjavaslatot szándékszik a képviselőház elé terjeszteni, egyszersmind felhívta, hogy nevezze meg azon egyéneket, a kik egyházunkat a törvényjavaslat előzetes tárgyalásánál képviselni jogosítva lesznek,

¹ A nov. 24-iki rendkívüli főtanács alkalmával.

hogy a hivatkozott törvény 3. §-ának rendelkezése szerint az említett törvényjavaslatra nézve egyházunk véleményét előzetesen meghallgathassa. Az E. K. Tanács ezzel az elnökséget, illetve a főgondnok urakat velem bizta meg s erről a miniszter urat értesítette. További lépés ez ügyben még nem történt. Ez a ministeri leirat annyiban megnyugtatónkra szolgálhat, hogy miután ez irányu felterjesztéseink mind ez ideig válasz nélkül maradtak, elosztatta azt az ebből könnyen támadhatott gyanút, hogy azok egyáltalában figyelemben sem részesülnek; a mihez pedig a törvéynél és az osztó igazságnál fogva elvitathatlan jogunk van. A jövő évi országos költségvetést ugyan még nem sikerült megkapnom és így nem tudom, hogy az 1848. évi XX. t.-cz. alapján ezen a czímen fel van-e abban véve egyházunk is a segélyezésre, mint a ref. és ág. hitv. evangélikus egyházak, a melyek a jövő évben már a 2-dik milliót is megkapják e czímen. A mennyiben ki lennénk hagyva, ennek orvoslását kérni nem fogjuk elmulasztani akkor, a mikor a benyújtandó törv.-javaslat iránt véleményünk meghallgatására a Minister úr meghívni méltóztatik.

Tudomására kívánom még hozni a mlgs. és főt. egyh. Főtanácsnak, hogy E. K. Tanácsunk sz.-kereszturi gymnáziumunknak 8 osztályúvá kifejlesztése iránt zsinati főtanácsunknak elvileg meghozott határozatáról a miniszter urat felterjesztésében értesítvén, Ő nagyméltósága már ki is küldötte a maga megbizottját, hogy a székelykereszturi gymnasiumunkra nézve E. K. Tanácsunk által kiküldendő bizottsági tagokkal a szerződésileg biztosítandó államsegély iránt tárgyalást folytasson. E. K. Tanácsunk a maga részéről szintén kinevezvén ez ügyben a bizottságot, a mult héten abban tárgyaltak is. Az eredményről még nincs hivatalos tudomásunk s arról, valamint az egyházi segélynek országos törvény által alapítványszerű biztosítása iránt folyamatban levő ügy kimeneteléről csak a jövő évben tartandó egyh. főtanácsnak tehet az E. K. T. érdemleges jelentést.

A miket mondtam, ha nem is teljesen megnyugtatók, a mennyiben a positiv eredményt még nem tudjuk, de mindenesetre örvendetes dolognak tarthatjuk egyházunkra nézve. De minő aggodalmak tölthetik el koblünköt, ha figyelemmel kísérik azokat a jelenségeket és mozgalmakat, a melyekkel a társadalom minden rétegében, minden osztályánál és — sajnos — a különböző egyházaknál is találkozunk! Nem terjeszkedem ki arra, hogy ezekre a jelenségekre és mozgalmakra egyenkint rámutassak. Ez nagyon messze

vezetne. Különben is, a kinek szeme van a látásra és füle van a hallásra, láthatja, mi történik és hallhatja, mit mondanak itt is, amott is az emberek. Valóban, koruuk jellemzésére alig találhatnánk találhatóbb szavakat, mint a melyekkel a római író jellemezte a maga korát: „Bellum omnium contra omnes“. Annyi bizonyos, hogy „megnehezült az idők járása felettünk“ s talán soha sem állottunk távolabb az Isten országától, melynek eljöveteleért mindennap imádkozunk, mint napjainkban. De nézetem szerint ez nem is fog eljönni, mi meg nem alkotjuk, ha egyik egy, a másik más néven bármennyi szövetkezetet s a jó Isten tudja miféle egyesületeket alkotunk — a miben nincs hiány — de ezek a szövetkezetek és egyesületek nem hogy kezét fognának, hanem egymással farkasszemet néznek; ha nem becsüljük egymás munkásságát csak azért, mert nem ugyanazon barázdán járunk, más utakon haladunk s különböző módon és eszközzel véljük a különben közös czélt elérni; ha egymáson inkább uralkodni, mint a közös czél érdekében egymást támogatni s egymásba fogódzni törekszünk; ha nem tesszük mindnyájan a magunkévá a nagy apostol intelmét: sokan egy test vagyunk a Krisztusban, mindnyájan pedig egymásnak tagjai; ha még ugyanazon szövetkezetben, egyesületben vagy testületben is mindenki vezér akar lenni, tekintélyt nem ismer és nem is akar ismerni s azt hiszi, hogy ő találta föl a bölcsesség kövét, ő van az igazság birtokában, nem is említve azokat, a kik vallás és Isten nélkül akarják reformálni a világot s az emberiséget a közboldogsághoz juttatni. De nem folytatom tovább. Mert tudom, hogy ezek is csak kiáltó szó lesznek a pusztában. Ki is hallaná meg ez egyszerű helyről s csakis egy unitárius főpásztor ajkairól elhangzó szavakat, a kit némelyek — mert vannak még ma is ilyenek — még kereszténynek sem tartanak s protestánsnak sem akarnak olismerni. Nem is másokért és másoknak mondtam én ezeket, hanem magunkért és saját hitsorsosaimnak és hiveimnek, a kiktől már koromnál fogva is elvárhatom, hogy szavaimat ne csak meghallják, hanem meg is hallgassák s legalább figyelmükre méltassák. Igaz, hogy mi kevesen vagyunk. A fenyegető hullámokat fel nem tartóztathatjuk; de a felebaráti szeretetet mindenki iránt ápolva keblünkben, nem irigykedve senkire, senkit jogaitól megfosztani, avagy azoknak gyakorlásában megakadályozni nem törekedve, a magunkét pedig védve és gyakorolva, keresztényi és hazafiui kötelességeinket teljesítve, talán megóvhatjuk magunkat, hogy azok a vész hullámok minket

magukkal sodorjanak s azokban elmerüljünk. A világ ábrázatát mi meg nem változtathatjuk, szebbé nem tehetjük, de munkások lehetünk abban, hogy azt ne torzítsuk el még jobban. Nekünk is vannak egyesületeink, működjenek azok úgy, hogy senki szemrehányással ne illethesse; sőt a közelismerést kiérdemeljék; maradjanak saját hatáskörükben s ne igyekezzenek statust alkotni a statusban. Kölcsonós bizalom és szeretet vezessen mindnyájunkat szeretett egyházunk épületének fenntartásában, intézményeinek fejlesztésében, hogy a mikor eljő az az idő, — mert végre mégis el kell jönnie — a mikor a most háborgó hullámok lecsillapulnak, az egyetértés, a béke és szeretet fákljai hazánk bérczein és völgyeiben, a folyók mentén és a síkságokon kigyulnak s nemzetünk az általános jólét ünnepét fogja megülni, abban mi is résztvehessünk azzal az öntudattal, hogy annak megteremtésében, ha bármily kis részünk, de nekünk, a mi kicsiny egyházunknak is volt.

Mielőtt még egyházi főtanácsi gyűlésünket megnyitnám, nem mulaszthatom el a kegyeletes megemlékezés koszoruját letenni zsinati főtanácsunk óta elhunyt 2 egyházi tanácsosunk sírjára. Az egyik Barabási Ferencz, volt ny. árvaszéki elnök Marosvásárhelyt. A másik dr. Kőváry László, a Magyar Tudományos Akadémia volt nestora, kolozsvári kollégiumunknak legidősebb felügyelő gondnoka, egyházunknak különösen az irodalmi téren egyik büszkesége. Halála felett E. K. Tanácsunk jegyzőkönyvében is kifejezte a maga fájó részvétét s özvegyének ezt írásban is megküldötte. Pár nappal ezelőtt kaptam Szolnokról Berde István, kir. táblai bíró haláláról is a szomorú jelentést, a kivel e szerint 3 hó alatt 3 egyh. tanácsos afiát vesztettük el. Legyen csendes álmuk. Béke lengen sírjok felett.

Ezek után a jelen főtanácsi gyűlést ezennel megnyitottunk nyilvánítom.

G o n d o l a t o k.

1899. aug. 15—1906. aug. 15.

Emlékezés.

A ház fedeléről elszáll egy pár galamb. Tekintetem kíséri őket. Eltűnnek. Darabig várom, de nem jönnek. Ki tudja hová, miért mentek? Egy bizonyos, hogy később megtérnek; a miért kirepültek, visszatérnek: megnyugodni éjjelre a családi fészekbe.

Ah! Nekünk is volt két ily galambunk. Egyik hét éve hagyott el, a másik csak az imént, még meleg a helye. De hiában várjuk.